

Handläggare
Maria Stigle
Telefon: 08-508 09 062

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd
2017-11-23

För ett tryggare och säkrare Stockholm, Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018-2021

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 171-1309/2017

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande

Johanna Engman
stadsdelsdirektör

Maria Härenstam
avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har tagit fram förslag till trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad, att gälla för tiden 2018 till 2021. Norrmalms stadsdelsnämnd har fått förslaget på remiss. Förslaget tar sin utgångspunkt i Vision 2040, ett Stockholm för alla. I programmet utgör individens trygghet och säkerhet kärnan. Det förebyggande arbetet står i fokus.

Förvaltningen finner att programmet förtydligar mål och utgångspunkter för hur nämnder och bolag ska prioritera och bedriva sitt trygghets- och säkerhetsarbete.

Programmet är övergripande i sin karaktär vilket medför att det krävs kompletterande anvisningar som konkretiserar hur uppdragen inom respektive fokusområdena ska utföras.

Förvaltningen ser behov av att programmet tar upp social prevention och vikten av förebyggande arbete inom fält- och fritidsverksamheten inom fokusområdet om att förebygga brott.

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog i april 2013 trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013-2016. Stadsledningskontoret har nu tagit fram förslag till ett nytt säkerhetsprogram som ska gälla för tiden 2018 till 2021. Samtliga nämnder och bolag i Stockholms stad har fått ärendet på remiss. Remissen ska besvaras senast den 1 december 2017.

Ärendet

Programmet avser ge en inriktning till stadens samlade trygghets- och säkerhetsarbete och ska lägga grunden till ett samordnat, effektivt och långsiktigt trygghets- och säkerhetsarbete inom staden. Förslaget tar sin utgångspunkt i Vision 2040, ett Stockholm för alla. I programmet utgör individens trygghet och säkerhet kärnan. Programmet ersätter enskilda lagstadgade planer som kommunen är skyldig att fastställa.

Stadens samtliga nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för genomförandet av trygghets- och säkerhetsprogrammet. Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för samordning av frågorna. Det förebyggande arbetet står i fokus då det skapar hållbarhet över tid.

Programmet delar in stadens trygghets- och säkerhetsarbete i fyra övergripande målområden:

- Individens trygghet och säkerhet
- Stadens funktionalitet
- Miljö och egendom
- Grundläggande värden

De övergripande målområdena bryts vidare ner i fokusområden. Fokusområdena är:

- Förebygga olyckor
- Förebygga brott
- Förebygga otillåten påverkan och hot och våld mot anställda
- Bygga motståndskraft och krishanteringsförmåga
- Bygga ett gott säkerhetsskydd

Som stöd för det praktiska arbetet ska kompletterande anvisningar tas fram. Ett antal anvisningar finns redan.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom administrativa avdelningen tillsammans med enheten för fält- och fritid och förvaltningens kommunikationsstrateg.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Styrning

Programmet avser ge en inriktning till stadens samlade trygghets- och säkerhetsarbete och ska lägga grunden till ett samordnat, effektivt och långsiktigt trygghets- och säkerhetsarbete inom staden. Förvaltningen anser att programmet är övergripande i sin karaktär och utelämnar hur arbetet ska bedrivas rent praktiskt. Upplägget skapar ett behov av att de kompletterande anvisningar som konkretiserar hur uppdragen inom respektive fokusområde ska utföras, tas fram eller uppdateras. Programmet i sig ger för närvarande inte något nytt underlag att planera nämndens arbete utifrån.

För en del av uppdragen som tillfaller stadsdelsnämnderna förutsätts ett föregående arbete av kommunstyrelsen som till exempel anvisningar och metodstöd för analys. Det är av vikt att alla de kompletterande anvisningarna som ska tas fram som stöd inte dröjer så nämnderna kan initiera och utföra sina uppdrag.

Det nya programmet tydliggör mål, prioriteringar och ansvarsfördelning mellan nämnder, bolag och kommunstyrelsen. Relationen mellan fackförvaltningar och stadsdelsförvaltningar skulle med fördel kunna tydliggöras ytterligare i delar av programmet. Ett förtydligande om vilken nämnd som bär ansvar att initiera och driva frågor med gemensamma gränssnitt skulle förbättra förutsättningarna för att nå önskat resultat och undvika att frågor faller mellan stolarna. Ett exempel där relationen tydliggörs är i fokusområde olycksförebyggande där stadsdelsnämnderna förslås få i uppdrag att ansvara för samordning inom det geografiska stadsdelsområdet. Motsvarande förtydligande saknas inom fokusområdet som handlar om brottsförebyggande arbete och krisberedskap.

Systematik och samordning

Förvaltningen håller med om att oavsett sakfråga är systematik i trygghetsarbetet nyckeln till framgång. Därför är det mycket bra att stärkt centralt stöd och samordning föreslås utvecklas av kommunstyrelsen under programperioden. Förvaltningen vill understryka vikten av att kommunstyrelsen samordnar och styr mot ett likställt

och likvärdigt trygghets- och säkerhetsarbete över staden genom gemensamma rutiner och arbetssätt där så är möjligt.

Precis som programmet beskriver är den moderna staden komplex och skiftande. Stadens styrka ligger bland annat i dess storlek, och det är viktigt att förutsättningar ges inom samtliga områden för att till fullo utnyttja denna styrka. Där det går bör gemensamma strukturer, mallar och instruktioner tas fram centralt för stadsdelsnämnderna att arbeta utifrån. Detta för att stadsdelsnämnderna enkelt ska kunna stödja varandra när behov uppstår.

Uppföljning

Det är positivt att programmets mål föreslås följas upp inom ramen för ordinarie verksamhetsstyrning. Det gör arbetet tydligare integrerat med ordinarie verksamhet. Respektive nämnd behöver konkretisera och omsätta programmet och anvisningarna till den egna verksamhetens uppdrag. Nämnderna ska formulera egna mål och aktiviteter utifrån sin lokala lägesbild men det är av vikt att övergripande mål och indikatorer tas fram av kommunstyrelsen för att kunna jämföra utveckling och få stöd i vilken nivå som förväntas. Uppföljning genom gemensamma indikatorer främjar utveckling och möjlighet att följa upp framsteg eller brister inom staden som helhet.

Lägesbilder

Programmet lyfter fram ett antal risk- och lägesbildrapporter som ska rapporteras av nämnderna till tertialrapport två. Sammantaget ska lägesbilderna ge underlag för styrning och åtgärder. Förutom underlaget från risk- och sårbarhetsanalyserna ska nämnderna upprätta fördjupade lägesbilder avseende olyckor och brott. Rapporteringen av lägesbilder kring olyckor och brott ska enligt förslaget ske parallellt med uppdatering av lägesbild och lokal handlingsplan för arbetet mot våldsbejakande extremism. Det är inte helt tydligt i programmet hur dessa tre lägesbildrapporteringar sammanfaller eller skiljer sig åt. Lägesbilder tas idag även fram inom ramen för samverkansöverenskommelser med lokalpolisområdena. Ett förtydligande kring utformning, rapporteringsformer och gränssnitt mellan samtliga lägesbilderna vore önskvärt.

Programmet anger att lägesbilderna ska innehålla analys och bedömning av sannolika följder. Förvaltningen ställer sig mycket positiva till en kvalitetshöjning av lägesbilderna, men anser att förutsättningarna idag saknas. Metodstöd och utbildning behövs i hur lägesbilder med adekvat analys ska kunna tas fram.

Kommunikation

Programmets förslag till stärkt centralt stöd och samordning av kommunikation inom krishantering är mycket positivt.

Förvaltningen håller med om vikten av kommunikation som en integrerad del som ska bidra till målen för det förbyggande arbetet och som ett medel vid krishantering.

Det är bra att föreslaget program beskriver behovet av att förstå och förhålla sig till dagens kommunikationsmönster präglad av snabbhet, föränderlighet och transparens. Förvaltningen vill lyfta att behovet återfinns även inom det brottsförebyggande uppdraget, inom ramen för social prevention. Förvaltningen anser att stärkt centralt stöd och samordning av kommunikation behöver beskrivas under fokusområdet om att förebygga brott i syfte att kunna följa ungdomar och utvecklingsmönster via sociala medier och kommunikationsforum.

Förebygga olyckor

Det är bra att programmet specifikt understryker vikten av att verksamheterna har avbrottsplaner för sina kärnuppdrag.

Förvaltningen vill påtala att stärkt central stöd och styrning med gemensamma rutiner och avbrottsplaner för stadsdelsnämndernas kärnuppdrag skulle effektivisera arbetet och spara resurser.

Stadsdelsnämnderna har i stor utsträckning motsvarande uppdrag och är i behov av samma avbrottsplaner för sina verksamheter inom till exempel elberoende, IT-beroende, sociala verksamhetssystem och nödvattenplaner. Gemensamma planer skulle spara mycket arbete och likställa kvalitén över staden ur ett risk- och olycksperspektiv.

För att stadsdelsnämnderna ska kunna samordna och samverka med andra relevanta aktörer inom det geografiska området, som programmet anger, är det avgörande att tillgång till facknämndernas anmälningar i incidentrapporteringsverktyget, IA tillgängliggörs för stadsdelsnämnderna. I dagsläget har stadsdelsförvaltningarna inte tillgång till dem om inte särskilda insatser görs centralt.

Förebygga brott

Förvaltningen ställer sig kritiska till att programmet enbart i en mening omnämner preventiva insatser inom socialtjänst, och inte tar upp social prevention inom fält- och fritidsverksamheterna.

Förvaltningen menar att social prevention inom fält- och fritidsverksamheterna är en viktig del inom trygghets- och säkerhetsarbetet och för individen mer långsiktigt och genomgripande än situationella åtgärder. Förvaltningen saknar resonemang om det preventiva sociala arbetets koppling till, och gränssnitt mot det brottsförebyggande arbetet som tas upp i programmet.

Förvaltningen föreslår ett tillägg där programmet beskriver vikten av att förebyggande och proaktiva insatser utförs parallellt med operativa, offensiva och reaktiva insatser. Vikten av dialog och samverkan mellan socialförvaltning, socialtjänst, brottsförebyggare, polis och civilsamhället behöver förtydligas.

Gällande det brottsförebyggande arbetet anges i programmet att en stor del inryms i andra program och styrdokument för stadens verksamheter. Vilka program som avses omnämns inte. Syftar man här på program avseende social prevention bör dessa omnämnas för referens¹.

Programmet skulle även kunna lyfta trygghetsskapande parametrar som att man känner sig tryggare i ett område som man bryr sig om och där man känner flera. Ensamhet och brist på engagemang i ett område är riskfaktorer för att känna sig otrygg. Utvecklingsområden för nämnderna inom trygghetsfrågan kunde förslagsvis vara att utveckla boendes engagemang i staden och demokratiska metoder.

Det är bra och viktigt att programmet lyfter att kvinnor är brottsutsatta i större utsträckning än män, och att hänsyn behöver tas till det i det brottsförebyggande arbetet. Här skulle även flickors utsatthet för brott med fördel tas upp. Särskilt bör nämnas kvinnors och flickors utsatthet för sexuella trakasserier. Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden bör under programperioden få i uppdrag att fortsätta att utveckla former för att förebygga och hantera kvinnors och flickors utsatthet inom det brottsförebyggande fokusområdet.

Det är positivt att programförslaget förtydligar facknämndernas uppdrag att arbeta brottsförebyggande genom att samtliga nämnder ska ha en utsedd funktion som driver och samordnar det brottsförebyggande arbetet. Det kan underlätta för stadsdelsnämnderna i sina lokala arbeten att uppdraget att arbeta brottsförebyggande och trygghetsskapande angår alla nämnder i staden.

Förebygga otillåten påverkan och hot och våld mot anställda

Förvaltningen anser det mycket positivt att otillåten påverkan lyfts fram som en prioriterad fråga. Ett strategiskt arbete behövs med att värna och förebygga hot och våld mot de medarbetare som arbetar i utsatta verksamheter. Det är bra att programmet föreslår att kommun-

¹ Program som finns är Länsstyrelsens nationella ANDT-strategi, Länsstyrelsen har även strategier för brottsförebyggande inom krog, spel och doping. Stockholm stad kommer under 2018 släppa sitt nya arbetspolitiska program för ANDT-arbete samt att varje förvaltning har ett lokalt utvecklingsprogram (LUP).

styrelsen under programperioden ska genomföra informations- och utbildningsinsatser för stadens medarbetare kring risker för hot, våld eller otillåten påverkan.

Bygga motståndskraft och krishanteringsförmåga

Stadsledningskontoret skriver i sitt tjänsteutlåtande att det finns anledning att fortsätta utveckla rutiner och systematik för tydligare roller internt och i samverkan med externa parter. Vikten av att det utförs understryks av förvaltningen. Utveckling under programperioden bör vara en gemensam beskrivning av uppdraget och gemensamma arbetsformer. Ett förtydligande behövs avseende om det finns förväntningarna på stadsdelsförvaltningarnas krisstödjare att kunna ta över från socialjouren även utanför arbetstid. Tydlighet och exakthet skapar förutsättningar för snabbare och effektivare samverkan. Inom krisberedskap bör även ett gemensamt vokabulär tas fram som kan kommuniceras till externa aktörer som räddningstjänst, polis och landsting. Även detta för att möjliggöra snabb och effektiv samverkan i händelse av kris. Utveckling över programperioden föreslås också vara hur staden, genom gemensam vokabulär och arbetsformer, kan nyttja sin storlek för att bygga upp uthållighet i händelse av kris.

Det är bra att programmet använder begreppet krisstöd. Det kan behöva förtydligas vad som avses, vad krisstöd innefattar för uppdrag. Förslagsvis kan en definition av begreppet ingå i bilaga 1: definitioner.

Det är viktigt att genom tydlig styrning och gemensamma förhållningsregler på bästa sätt skapa förutsättningar för att ta tillvara på resurser och samordna dessa på ett snabbt och effektivt sätt i händelse av kris.

Bilaga

Remissen